

Bezdarbnieka pabalsts, pārvietojoties Eiropas Savienībā (ES)

(attiecas uz ES, EEZ (Norvēģija, Lihtenšteina, Īslande) un Šveici)

Kad ir tiesības saņemt Latvijas bezdarbnieka pabalstu, ja pēdējā nodarbinātība ir bijusi citā ES dalībvalstī?

Kurā ES dalībvalstī jāpieprasa bezdarbnieka pabalsts?

- **Vispārīgais nosacījums - bezdarbnieka pabalsts jāpieprasa pēdējās nodarbinātības valstī**, proti, tajā ES dalībvalstī, kurā persona bija nodarbināta un apdrošināta tieši pirms darba zaudēšanas.
- **Ja personas pēdējā nodarbinātība bija citā ES dalībvalstī, bet nodarbinātības laikā pastāvīgi dzīvoja Latvijā** (saglabāta cieša saikne ar Latviju kā savas pastāvīgās dzīvesvietas valsti), tad persona **var pieprasīt bezdarbnieka pabalstu Latvijā**.

Zināšanai!

Noteicošais faktors bezdarbnieka pabalsta saņemšanai Latvijā kā dzīvesvietas valstī ir tas, ka persona savas pēdējās nodarbinātības laikā ir dzīvojusi nevis dalībvalstī, kurā bija nodarbināta un sociāli apdrošināta, bet dalībvalstī, kurā tiek pieprasīts bezdarbnieka pabalsts, proti, Latvijā.

Kā nosaka personas pastāvīgās dzīvesvietas valsti?

Izvērtējot, vai personas, kura strādāja citā ES dalībvalstī, pastāvīgās dzīvesvietas valsts un interešu centrs saglabājas Latvijā, ņem vērā sekojošus faktorus:

- uzturēšanās ilgums un nepārtrauktība attiecīgo dalībvalstu teritorijā;
- veiktās darbības būtība, stabilitāte un jebkura darba līguma ilgums;
- ģimenes stāvoklis un ģimenes saites;
- nealgotu darbību veikšana;
- mājokļa situācija, jo īpaši, cik tā ir pastāvīga;
- dalībvalsts, kurā personu uzskata par dzīvojošu nodokļu piemērošanai.

Var tikt ņemti vērā arī citi faktori, kas apliecina personas pastāvīgās dzīvesvietas faktu Latvijā nodarbinātības laikā citā ES dalībvalstī.

Kurām darbinieku kategorijām ir tiesības saņemt Latvijas bezdarbnieka pabalstu?

Darbinieku kategorijas, kurām īpaši ir tiesības saņemt Latvijas bezdarbnieka pabalstu, ja tās strādāja un bija sociāli apdrošinātas citā ES dalībvalstī, bet dzīvoja Latvijā:

- pierobežas darbinieki (*persona, kas veic darbību nodarbinātas vai pašnodarbinātas personas statusā kādā dalībvalstī, bet dzīvo citā dalībvalstī, kurā parasti atgriežas katru dienu vai vismaz vienreiz nedēļā*).

Zināšanai!

Pierobežas darbiniekiem vienmēr bezdarbnieka pabalsts ir jāpieprasa savas dzīvesvietas valstī.

- sezonas darbinieki;
- uz jūras kuģiem nodarbinātas personas (jūrnieki);
- personas, kuras strādā divās vai vairāk dalībvalstīs;
- personām, uz kurām attiecas Regulas Nr. 883/2004 16. pantā norādītā vienošanās.

Tiesības saņemt Latvijas bezdarbnieka pabalstu var būt arī citām darbinieku kategorijām, kuras, strādājot citā ES dalībvalstī, pastāvīgi dzīvoja Latvijā.

Kas jānokārto pēc darba attiecību pārtraukšanas citā ES dalībvalstī?

Nodarbinātības valsts kompetentajai iestādei jāpieprasa izsniegt **U1 dokumentu** „Periodi, kas jāņem vērā, lai izmaksātu bezdarbnieka pabalstus”. U1 dokumentā tiek norādīti nodarbinātības un apdrošināšanas periodi, darba attiecību pārtraukšanas iemesls u.c. nepieciešamā informācija. U1 dokumentā norādīto informāciju Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA) ņems vērā, nosakot tiesības saņemt Latvijas bezdarbnieka pabalstu.

Kas jādara, lai pieteiktos bezdarbnieka pabalstam Latvijā?

Jāreģistrējas Nodarbinātības valsts aģentūrā (NVA) un jāiegūst bezdarbnieka statuss.

VSAA jāiesniedz:

- **iesniegums bezdarbnieka pabalsta piešķiršanai**, norādot nodarbinātības valsti, darba devēja nosaukumu un adresi, nodarbinātības sākuma un beigu datumu, apdrošināšanas numuru nodarbinātības valstī.
- **anketa par pastāvīgās dzīvesvietas noteikšanu** nodarbinātības laikā citā ES/EEZ valstī
- **U1 dokuments** vai nodarbinātību citā ES dalībvalstī apliecinoši dokumenti (izziņas, darba līgumu kopijas, pēdējās nodokļa aprēķina paziņojuma kopijas, ienākumu izziņas no iepriekšējā darba devēja, vai jebkuri citi dokumenti, kas apliecina nodarbinātību citā ES dalībvalstī).

Zināšanai!

Ja persona neiesniedz U1 dokumentu kopā ar iesniegumu bezdarbnieka pabalsta piešķiršanai, tad VSAA to pieprasīs no attiecīgās ES dalībvalsts kompetentās iestādes.

Kā iesniegt iesniegumu un dokumentus VSAA bezdarbnieka pabalsta piešķiršanai?

Iesniegumu VSAA bezdarbnieka pabalsta piešķiršanai, anketu un dokumentus var iesniegt:

- klātienē jebkurā VSAA klientu apkalpošanas centrā;
- elektroniski (iesniegums jāparaksta ar drošu elektronisko parakstu, kas satur laika zīmogu);
- pa pastu.

Zināšanai!

Lai bezdarbnieka pabalstu piešķirtu no dienas, kad iegūts bezdarbnieka statuss, iesniegums NVA bezdarbnieka statusa piešķiršanai un iesniegums VSAA bezdarbnieka pabalsta piešķiršanai jāiesniedz tajā pašā dienā. Ja iesniegums bezdarbnieka pabalsta piešķiršanai iesniegts vēlāk, pabalsts tiks piešķirts no iesnieguma iesniegšanas dienas.

Kā aprēķina bezdarbnieka pabalstu?

Ja personas pastāvīgā dzīvesvieta nodarbinātības laikā citā ES dalībvalstī bija Latvijā, tad, nosakot tiesības uz Latvijas bezdarbnieka pabalstu, tiks ņemti vērā citas ES dalībvalsts apdrošināšanas periodi, lai izpildītu Latvijas tiesību aktos noteiktos nosacījumus:

- kopējais apdrošināšanas stāžs ir ne mazāks par vienu gadu;
- ir veiktas vai bija jāveic obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas bezdarba gadījumam ne mazāk kā 12 mēnešus pēdējo 16 mēnešu periodā pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas.

Bezdarbnieka pabalsta aprēķinā tiks ņemti vērā Latvijā gūtie ienākumi (ja tādi būs), kā arī tie ienākumi, kas gūti pēdējās nodarbinātības valstī, ja tie nepārklājas.

Zināšanai!

Bezdarbnieka pabalsta apmēru aprēķina no ienākumiem (darba algas) 12 mēnešu periodā, kas beidzas divus mēnešus pirms mēneša, kurā iegūts bezdarbnieka statuss.

Kontakti konsultācijām:

✉ konsultacijas@vsaa.gov.lv

☎ +371 64507020